EUR- 03-02(p4)

PWYLLGOR MATERION EWROPEAIDD

Dyddiad	**6 Mawrth 2003**
Amser	**14.00**
Lleoliad	**Ystafell Gynadledda 2 a 3**
Teitl	**Y Gynhadledd ar Ddyfodol Ewrop**

Cefndir

1. Er y gwnaeth Cytundeb Nice (2000) baratoi'r ffordd gyfreithiol ar gyfer y rownd ehangu bresennol, gadawodd gwestiynau agored ynghylch sut y dylai UE sy'n llawer mwy o faint gynnal ei busnes yn y tymor hirach. Ar ôl Nice, ac mewn hinsawdd lle'r oedd mwy o alw am ymgynghori a bod yn agored, teimlwyd nad oedd hi'n synhwyrol i barhau â'r ffordd draddodiadol o gynnal Cynadleddau Rhyng-Lywodraethol, lle'r oedd Penaethiaid y Llywodraethau yn trafod y tu ôl i ddrysau caeedig. Roedd yr ysgogiad newydd i greu cysylltiadau rhwng cyrff yr UE a'r dinasyddion yn golygu y byddai angen ffyrdd newydd o weithio.
2. Cyn cynnal y Gynhadledd Ryng-lywodraethol nesaf penderfynwyd y dylid cynnal Cynhadledd a oedd yn dwyn ynghyd gynrychiolwyr o brif gyrff yr UE. Roedd Datganiad Laeken fis Rhagfyr 2001 yn cyfeirio at agenda o faterion i'w trafod. Rhoddwyd tasg i'r Gynhadledd ei chyflawni, sef paratoi cyfres o argymhellion i Lywodraethau'r Aelod-wladwriaethau eu hystyried. Trwy wneud hyn, y gobaith oedd y byddai'r dinasyddion yn ystyried y Cytundeb Ewropeaidd newydd yn fwy agored.

Strwythur y Gynhadledd

3. V. Giscard d'Estaing, Cyn-Arlywydd Ffrainc, sy'n arwain y Gynhadledd gyda chymorth cyn Brifweinidogion Gwlad Belg a'r Eidal, Jean-Luc Dehaene a G.d'Amato. Mae aelodau'r Gynhadledd yn cynnwys cynrychiolwyr o'r Aelod-wladwriaethau (15); seneddau cenedlaethol (30); Senedd Ewrop (16); Y Comisiwn Ewropeaidd (2); gwledydd sy'n gwneud cais (13, gan gynnwys Twrci); Pwyllgor y Rhanbarthau* (6); Pwyllgor Economaidd a Chymdeithasol* (3). (*Statws arsylwi). Mae dirprwy gan bob aelod.

4. Mae agenda'r Gynhadledd yn cael ei hysgogi gan Bresidiwm. Ymhlith yr aelodau y mae Llywydd y Gynhadledd, dau Ddirprwy Lywydd a naw aelod o'r Gynhadledd, sydd yn cynnwys Gisella Stewart AS, a gyfarfu â'r pwyllgor hwn rai misoedd yn ôl (gyda'i chydweithiwr yn y senedd, David Heathcoat-Amory AS). Caiff y Gynhadledd eu gwasanaethu gan Ysgrifenyddiaeth dan arweiniad Syr John Kerr, cyn-lysgennad y DU i'r UE.
5. Mae cyfarfod llawn y Gynhadledd yn cyfarfod ym Mrwsel, fel arfer am sesiynau dau ddiwrnod bob tair neu bedair wythnos. Sefydlwyd nifer o weithgorau i ystyried pynciau penodol yn fanylach nag y gellir yn y cyfarfodydd llawn. Roedd cyfanswm o 11 grwp: Is-reolaeth; Siarter Hawliau Sylfaenol; Personoliaeth Gyfreithiol; Seneddau Cenedlaethol; Cymwyseddau Ategol; Llywodraethu'r Economi; Gweithredu Allanol; Amddiffyn; Symleiddio; Rhyddid, Diogelwch a Chyfiawnder; Ewrop Gymdeithasol.

6. Flwyddyn yn ôl (Chwefror 2002) fe ddechreuodd y Gynhadledd ar ei gwaith, ac fe ellir ei rannu'n dri cham: Fe ddechreuodd y cam cyntaf wrth wrando ar bobl er mwyn sicrhau beth y maent yn ei ddisgwyl ac am ei gael gan yr UE; mae cam dau, sydd yn mynd rhagddo'n awr, yn edrych ar fanteision ac anfanteision penodol o ran trefnu'r UE; bydd y cam olaf yn casglu cynigion ynghyd ac yn cyflwyno cyfres o argymhellion.
7. Bydd y camau hyn yn arwain at lunio Cytundeb Cyfansoddiadol Drafft. Rhagwelir y bydd yn cymryd lle'r Cytundebau Ewropeaidd presennol. Trwy ddilyn y camau hyn fe fydd gan yr UE gyfansoddiad ysgrifenedig am y tro cyntaf. Mae nifer o bobl wedi cymharu'r Gynhadledd hon â'r un a arweiniodd at ddrafftio Cyfansoddiad Unol Daleithiau America. Mae'n ddiddorol nodi pe bai cyfansoddiad yr UE yn digwydd y byddai hyn yn gosod y Deyrnas Unedig, am y tro cyntaf, dan sgôp cyfansoddiad ysgrifenedig unigol, yn lle'r arferion a'r cyfreithiau cyfansoddiadol sydd wedi cronni dros amser.

Cynnydd

8. Hyd yn hyn mae'r Gynhadledd wedi cynhyrchu dwy ddogfen bwysig sy'n nodi ei chyfeiriad. Ar 28 Hydref 2002 cyflwynodd Giscard D'Estaing "Gytundeb Drafft Rhagarweiniol" gerbron y Gynhadledd. Yn ddiweddarach ar 6 Chwefror 2003 ategwyd Erthyglau drafft 1 i 16 y Cytundeb Cyfansoddiadol.
9. Roedd y ddogfen gyntaf yn cynnig braslun o ffurf y Cytundeb Drafft tra bo'r ail destun yn ddrafft manwl o'r 16 Erthygl cyntaf. Y bwriad yw cyhoeddi mwy o Erthyglau ar adegau yn ystod y misoedd i ddod, gan gymryd i ystyriaeth y consensws a gafwyd yn y dadleuon yn y cyfarfod llawn a'r gwaith manwl a wnaed gan y gweithgorau. Anelir at gyhoeddi Cytundeb Drafft cyflawn erbyn diwedd y Gynhadledd yn nhymor yr haf eleni. Mae Llywydd y Gynhadledd yn anelu at gael consensws lle'n bosibl. Os nad yw hynny'n bosibl, bydd y Cytundeb Drafft yn adlewyrchu'r dewisiadau i'w hystyried yn hytrach na thestun "terfynol".
10. Ar ôl y Gynhadledd bydd y Cytundeb Drafft yn cael ei ystyried yng nghyfarfod yr Aelod-

wladwriaethau yn y Gynhadledd Ryng-lywodraethol ar ddiwedd 2003 neu yn 2004. Bydd y Gynhadledd Ryng-lywodraeth yn ystyried y testun, yn diwygio lle y bo'r angen ac yn cytuno ar destun terfynol. Yn olaf, os aiff y cyfan yn ôl y bwriad, bydd yr Aelod-wladwriaethau yn arwyddo Cytundeb Cyfansoddiadol Ewropeaidd newydd yn 2004.

Crynodeb o'r Erthyglau Drafft 1 – 16

- Mae Erthyglau 1-3 yn anelu at ddiffinio'r UE fel undod o Aelod-wladwriaethau sy'n rhannu'r un gwerthoedd o ran democratiaeth, parch at hawliau dynol, cyfraith, goddefgarwch ac ati; ardal marchnad unigol rydd, undod ariannol ac economaidd, cystadleuaeth, cydlyniant cymdeithasol, diogelu'r amgylchedd, datblygu cynaliadwy ac ati.
- Mae Erthygl 4 yn rhoi personoliaeth gyfreithiol i'r EU.
- Mae Erthyglau 5-7 yn ymgorffori'r Siarter Hawliau Sylfaenol yn y Cytundeb Cyfansoddiadol (datganiad gwleidyddol yw'r Siarter ar hyn o bryd ac nid oes ganddo rym cyfreithiol); maent yn rhoi hawliau cysylltiedig i'r syniad o ddinasyddiaeth yr Undeb.
- Mae Erthyglau 8-16 yn delio â chymwyseddau'r UE; yr Aelod-wladwriaeth fydd yn parhau i fod yn gyfrifol am gymwyseddau na roddir trwy'r Cyfansoddiad; mewn achosion lle rhoddwyd cymhwysedd i'r UE, yna bydd ganddo statws uwch na chyfraith yr Aelod-wladwriaethau; bydd yr Undeb yn parchu strwythur wleidyddol fewnol yr Aelod-wladwriaethau, gan gynnwys y lefelau rhanbarthol a lleol.
- Mae Erthygl 11 yn rhoi cymwyseddau unigryw i'r UE: uno'r tollau, polisi masnachol cyffredin; polisi ariannol ar gyfer yr Aelod-wladwriaethau sydd wedi mabwysiadu'r ewro; diogelu'r adnoddau cadwraeth fiolegol morol dan y Polisi Pysgodfeydd Cyffredin; cytundebau mewnol lle bo darpariaeth yn bodoli yng ngorchymyn deddf yr UE.
- Mae Erthygl 12 yn rhoi amlinelliad o'r cymwyseddau a rennir gan Aelod-wladwriaethau: marchnad fewnol; diogelwch a chyfiawnder; amaethyddiaeth a physgodfeydd; trafnidiaeth; ynni; polisi cymdeithasol; cydlyniant economaidd a chymdeithasol; yr amgylchedd; iechyd y cyhoedd; gwarchod defnyddwyr.
- Mae Erthygl 13 yn gwneud darpariaeth i'r UE gydlynu polisïau economaidd yr Aelod-wladwriaethau, gan roi darpariaethau penodol i'r rheini sydd wedi mabwysiadu'r ewro.
- Mae Erthygl 14 yn ymwneud â pholisi tramor a diogelwch cyffredin.
- Mae Erthygl 15 yn caniatáu i'r Undeb gymryd camau cydlynol, atodol neu gefnogol ym materion cyflogaeth; diwydiant; addysg, hyfforddiant ac ieuenctid; diwylliant, chwaraeon, a diogelu rhag trychinebau.

Y Dimensiwn Rhanbarthol

1. Nid oedd y Gynhadledd yn cynnig tir ffrwythlon i'r rhanbarthau o'r dechrau. Cynigwyd statws arsylwi i Bwyllgor y Rhanbarthau yn hytrach na statws aelod llawn, a gwrthodwyd

galwadau i sefydlu gweithgor ar faterion rhanbarthol. Mewn ymateb i'r lobïo cyson gan y Rhanbarthau â Phwerau Deddfwriaethol, Cynhadledd y Rhanbarthau Morol ac Ymylol (CPMR) ac eraill ymrwymwyd i gynnal trafodaeth ar faterion rhanbarthol mewn cyfarfod llawn. Cynhaliwyd y ddadl hon ar 7 Chwefror.

2. Roedd hi'n glir mai dyma fyddai'r cyfle gorau i Lywodraeth Cynulliad Cymru roi ei barn ar faterion sydd o bwys i ni fel Gweinyddiaeth Ddatganoledig sydd â chyfrifoldebau sylweddol o ran yr UE. Cydweithiodd Llywodraeth Cynulliad Cymru â Gweithrediaeth yr Alban i lunio papur sefyllfa. Dyma fu'r testun negodi gyda Llywodraeth y DU, ac ar ôl trafodaeth mewn Cydbwyllgor Gweinidogol (Ewrop) ar 30 Ionawr a arweiniwyd gan Brif Weinidog Cymru, fe'i mabwysiadwyd fel polisi Llywodraeth y DU. Ar y sail hwn, cyflwynodd Peter Hain AS y papur fel cyfraniad swyddogol llywodraeth y DU i'r ddadl. Hefyd rhoddodd yr Ysgrifennydd Gwladol gyfraniad dylanwadol ar lafar yn ystod y ddadl.
3. Trwy'r dull hwn o gael cefnogaeth Llywodraeth y DU mae Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi sicrhau bod y Gynhadledd yn clywed ein llais a'n bod yn gallu dylanwadu ar faterion sy'n effeithio arnom ni. Ysgrifennodd y Dirprwy Brif Weinidog at aelodau'r Pwyllgor gyda chopi o'r papur yn union wedi iddo gael ei gyhoeddi, ond dyma'r prif bwyntiau:

- cyfeiriad yn y Cytundeb yn cydnabod rôl y rhanbarthau yn yr UE;
- cymeradwyo'n benodol rôl y rhanbarthau o ran is-reolaeth;
- ymgynghori gorfodol gan y Comisiwn;
- systemau rhybudd ymlaen llaw ar gynigion;
- diwygio Pwyllgor y Rhanbarthau.

1. Cafodd papur y DU ar faterion rhanbarthol dderbyniad da iawn yn y Gynhadledd a chan gymuned ehangach yn Ewrop sydd â diddordeb rhanbarthol. Mae'r papur, sy'n cydnabod ymdrechion Cymru a'r Alban, wedi nodi'r DU fel un o'r Aelod-wladwriaethau mwyaf blaengar sydd â'r cydymdeimlad mwyaf tuag at y rhanbarthau. Rydym ni o'r farn bod hyn yn dod â manteision i'r DU a'i fod wedi galluogi Llywodraeth Cynulliad Cymru i ddylanwadu'n sylweddol ar y ddadl yn y Gynhadledd.

Michael German AC

Y Dirprwy Brif Weinidog

Y Gweinidog dros Ddatblygu Gwledig a Chymru Dramor